

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Огляд іноземного досвіду законодавчого регулювання питання звернення до Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанської Комісії)

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським
інформаційно-дослідницьким центром на запит
Комітету Верховної Ради України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Європейська Комісія «За демократію через право», більш відома як Венеціанська Комісія, була спочатку створена як інструмент невідкладного конституційного будівництва в умовах демократичних змін, однак поступово стала міжнародно визнаним незалежним форумом з обміну ідеями у правовій сфері. Крім того, Венеціанська комісія відіграє важливу роль у врегулюванні та попередженні конфліктів через розробку норм і рекомендацій в конституційній сфері.

Відповідно до положень статті 1 Статуту Венеціанської комісії, вона є незалежним *консультативним* органом, який співпрацює з державами-членами Ради Європи, а також з державами, які не є його членами, і з зацікавленими міжнародними організаціями та структурами.¹ Таким чином, рішення Комісії носять рекомендаційний характер та не є обов'язковими до виконання.

Основним завданням Венеціанської комісії є надання державам юридичних висновків щодо законопроектів або чинного законодавства. Комісія також готує звіти та дослідження з окремих питань. Право на звернення до Комісії мають:

- **Держави-члени** (парламенти, уряди, глави держав);
- **Рада Європи** (Генеральний секретар, Комітет міністрів, Парламентська асамблея, Конгрес місцевої та регіональної влади Європи);
- **Міжнародні організації** (Європейський союз, ОБСЄ/БДПЛ, інші міжнародні організації)².

За запитом конституційного суду або Європейського суду з прав людини Комісія може готувати висновки *amicus curiae* з питань порівняльного конституційного та міжнародного права. Такі висновки, однак, не містять аналізу конституційності законодавчого акту³.

Комісія також співпрацює з омбудсменами і готує висновки *amicus ombud* щодо законодавства, що регулює діяльність уповноважених з прав людини⁴.

Закони європейських держав про конституційні суди не містять серед повноважень (у частині повноти забезпечення справи) звернення до Венеціанської Комісії щодо надання резюме *amicus curiae* з питань, що стосуються справи (див. табл.).

¹ Statute of the European Commission for Democracy through Law [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2lmFjCg>.

² The Commission's activities [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2y9643b>.

³ Там само.

⁴ Там само.

Країна	Закон, що регулює діяльність Конституційного суду	Наявність норми про звернення до Венеціанської Комісії щодо надання резюме <i>amicus curiae</i>
Албанія	Закон «Про організацію та функціонування Конституційного суду»	не містить ⁵
Болгарія	Закон «Про конституційний суд»	не містить ⁶
Грузія	Закон «Про конституційний суд»	не містить ⁷
Латвія	Закон «Про конституційний суд»	не містить ⁸
Литва	Закон «Про конституційний суд»	не містить ⁹
Молдова	Закон «Про конституційний суд»	не містить ¹⁰
Німеччина	Закон «Про Федеральний конституційний суд»	не містить ¹¹
Польща	Закон «Про організацію Конституційного Трибуналу та порядок розгляду проваджень Конституційним Трибуналом» від 30 листопада 2016 року	не містить ¹²

Законодавство європейських держав, що регулює діяльність уповноважених з прав людини, не містить норм щодо порядку звернення омбудсманів до Венеціанської Комісії за наданням висновків *amicus ombud* з питань, віднесених до їх компетенції (див. табл.).

Країна	Закон, що регулює діяльність уповноваженого з прав людини	Наявність норми про звернення до Венеціанської Комісії щодо надання резюме <i>amicus ombud</i>
Албанія	Закон «Про народного адвоката»	не містить ¹³
Болгарія	Закон «Про омбудсмана»	не містить ¹⁴

⁵ Law Nr. 8577, dated 10 February 2000 On the Organization and Functioning of the Constitutional Court of the Republic of Albania [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2gIx66o>.

⁶ Constitutional court act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2gPdZvg>.

⁷ Organic Law on the Constitutional Court of Georgia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2ibfjVF>.

⁸ Constitutional Court Law [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2gPoVJe>.

⁹ The Law on the Constitutional Court [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2ySGIGq>.

¹⁰ Закон Nr. 317 от 13.12.1994 о Конституционном суде [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2lnRajG>.

¹¹ Act on the Federal Constitutional Court (Bundesverfassungsgerichtsgesetz – BVerfGG) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2yZqZ8d>.

¹² The Act of 30 November 2016 on the Organisation of the Constitutional Tribunal and the Mode of Proceedings Before the Constitutional Tribunal [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2zVmpWj>.

¹³ The Law «On the People’s Advocate» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2zK3Svu>.

Греція	Закон «Про омбудсмана»	не містить ¹⁵
Грузія	Закон «Про омбудсмана»	не містить ¹⁶
Латвія	Закон «Про омбудсмана»	не містить ¹⁷
Литва	Закон «Про омбудсмана Сейму»	не містить ¹⁸
Молдова	Закон «Про народного адвоката (омбудсмена)»	не містить ¹⁹
Польща	Закон «Про уповноваженого з прав людини»	не містить ²⁰

Висновки

Венеціанська комісія є незалежним консультативним органом, рішення та висновки якого носять рекомендаційний характер та не є обов'язковими до виконання.

Законодавство європейських держав, що регулює діяльність конституційних судів та уповноважених з прав людини, не містить норм щодо порядку звернення конституційних судів та омбудсманів до Венеціанської комісії за наданням висновків *amicus curiae* та *amicus ombud*, відповідно.

*Підготувала
аналітик*

*Європейського інформаційно-дослідницького центру
Катерина Пенькова*

¹⁴ Закон за Омбудсмана [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2ljiOIP>.

¹⁵ Law No. 3094, 22 January 2003. The Ombudsman and other provisions [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2gP4iN2>.

¹⁶ The Organic Law of Georgia on the Public Defender of Georgia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2glAiyI>.

¹⁷ Tiesībsarga likums [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2zcx69U>.

¹⁸ Law on the Seimas Ombudsmen [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2hf5yWS>.

¹⁹ Закон Nr. 52 от 03.04.2014 о народном адвокате (омбудсмене) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2lnSGCo>.

²⁰ Act on the Commissioner for Human Rights [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bit.ly/2yYIsSb>.